

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ανάπτυξη θετικού σχολικού κλίματος θεωρείται ένας σημαντικός παράγοντας στη διαδικασία αντιμετώπισης της παραβατικότητας στον σχολικό χώρο. Ενδεικτικά τα χαρακτηριστικά του θετικού και υγιούς σχολικού κλίματος:

- προαγωγή ενθαρρυντικής, βοηθητικής και φιλικής ατμόσφαιρας
- απαγόρευση της βίας
- δημιουργία προστατευτικού περιβάλλοντος που να αποτρέπει τον εκφοβισμό
- καλλιέργεια του σεβασμού της διαφορετικότητας
- προώθηση της συνεργατικής μάθησης
- σύνδεση του σχολείου με την οικογενειακή ζωή
- προαγωγή της ισότητας και της συμμετοχής όλων
- μετάδοση στους μαθητές και στις μαθήτριες του αισθήματος ότι περιβάλλονται από εκπαιδευτικούς που τους/τις ενθαρρύνουν και έχουν υψηλές προσδοκίες
- καλλιέργεια του αισθήματος περηφάνιας για το σχολείο
- ενίσχυση της εμπλοκής των γονέων στη διαδικασία παροχής ποιοτικής εκπαίδευσης.

Η δημιουργία θετικού/υποστηρικτικού σχολικού κλίματος προϋποθέτει την ουσιαστική συνεργασία όλων των μελών της σχολικής μονάδας. Παράλληλα απαιτείται από τον εκπαιδευτικό γνώση των ιδιομορφιών, των ικανοτήτων όπως και του ευρύτερου οικογενειακού ή κοινωνικού περιβάλλοντος των μαθητών του.

Ενδεικτικές δραστηριότητες, οι οποίες υλοποιήθηκαν από σχολικές μονάδες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως Οδηγός Καλών Πρακτικών Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας:

1.ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

1.1 Δημιουργία μαθητικών ομίλων δημιουργικής απασχόλησης, με απώτερο στόχο την ενδυνάμωση των σχέσεων μαθητή-σχολείου-εκπαιδευτικού-κοινότητας. Οι όμιλοι (θεατρικός, μουσικός, χορευτικός κ.ά.) θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες, δυνατότητες και ενδιαφέροντα των παιδιών και να δημιουργούνται, όπου είναι δυνατόν, από τους ίδιους τους μαθητές. Παραδείγματα δράσεων που μπορούν να αναπτυχθούν μέσα από τους διάφορους ομίλους είναι:

- 1.1.1 Παρουσίαση των ενδιαφερόντων των μαθητών (παρουσίαση ερμηνείας και δημιουργίας) μέσα από εκδηλώσεις του σχολείου ή συμμετοχές σε διαγωνισμούς.
- 1.1.2 Συνεργασία με τον ΚΟΑ (Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού) για πραγματοποίηση αθλητικών ημερίδων σε χώρους του Οργανισμού, όπου τα παιδιά θα ασχολούνται με διάφορα αθλήματα (πετόσφαιρα, καλαθόσφαιρα, τοξοβολία, καράτε, στίβο κ.ά.) με τη βοήθεια προπονητών από τις αντίστοιχες ομοσπονδίες αθλημάτων.
- 1.1.3 Λειτουργία θεατρικού εργαστηρίου και ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων.
- 1.1.4 Αξιοποίηση πολυμέσων και παραγωγή αντίστοιχου υλικού (πχ. ταινίες μικρού μήκους, φωτογραφίες) σε θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές.
- 1.1.5 Δεντροφύτευση ή/ και υιοθέτηση κήπου στον χώρο του σχολείου ή/και της κοινότητας.
- 1.1.6 Κατασκευή εικαστικού έργου (ψηφιδωτό, γλυπτό, τοιχογραφία) στον χώρο του σχολείου ή/ και της κοινότητας.

Οι όμιλοι αυτοί μπορούν να πραγματοποιηθούν και σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, οργανώσεις ή υπηρεσίες (πχ. Δήμος ή κοινότητα, Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου)

1.2 Σχολικό ραδιόφωνο

Λειτουργία σχολικού ραδιοφωνικού σταθμού από μαθητές/τριες κατά τα διαλείμματα.

1.3 Συζητήσεις σε κοινωνικά θέματα

Διοργάνωση συζητήσεων για ποικίλα κοινωνικά θέματα, μετά από προβολή σχετικών κινηματογραφικών έργων.

1.4 Δημιουργική ενασχόληση μαθητών/τριων το διάλειμμα

Ενασχόληση των μαθητών/τριων με διάφορα παιχνίδια (παιχνίδια αυλής, αθλητικά, επιτραπέζια κτλ.). Στην οργάνωση των δραστηριοτήτων είναι καλό να συμμετέχουν οι μαθητές/τριες με διάφορους τρόπους (στήσιμο παιχνιδιών, δανεισμό παιχνιδιών, συμμετοχή στον καθορισμό των κανονισμών κτλ.).

1.5 Δημιουργία χώρου για δημιουργική απασχόληση/ψυχαγωγία των μαθητών/τριών

Διαμόρφωση χώρου σε περίπτωση ύπαρξης διαθέσιμης αίθουσας, όπου οι μαθητές/τριες να απασχολούνται δημιουργικά κατά τη διάρκεια των αναπληρώσεων και των διαλειμμάτων. Ο χώρος αυτός μπορεί κατά τις πρωινές ώρες να χρησιμοποιηθεί για προγράμματα συναισθηματικής αγωγής, για διαχείριση συγκρούσεων, για συζήτηση και αποφόρτιση έντασης. Στον χώρο μπορούν να τοποθετηθούν παιχνίδια. Ο χώρος μπορεί να διακοσμηθεί με έργα μαθητών/τριών και μπορεί κατά τον απογευματινό χρόνο να αξιοποιηθεί για δράσεις μαθητών-γονιών.

1.6 Αξιοποίηση Βιβλιοθήκης

Αξιοποίηση της Βιβλιοθήκης του σχολείου, ώστε να παρέχεται στους μαθητές η δυνατότητα πρόσβασης σε σύγχρονα εκπαιδευτικά υλικά, βιβλία, περιοδικά, ηλεκτρονικούς υπολογιστές καθώς και στο διαδίκτυο. Η Βιβλιοθήκη μπορεί να χρησιμοποιείται στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ως κέντρο τεκμηρίωσης, πληροφόρησης και μάθησης για όλους, μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς. Η διαχείριση της Βιβλιοθήκης μπορεί να γίνεται από εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες.

1.7 Καλλιέργεια του Εθελοντισμού

Το εγχειρίδιο με τίτλο «Καλλιέργεια Εθελοντισμού και Ενεργού Πολίτη στα Σχολεία» έχει διανεμηθεί σε όλα τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης. Πρόκειται για ένα εργαλείο που αποτελεί σημαντικό βήμα στην προσπάθεια για προώθηση του εθελοντισμού και καλλιέργεια εθελοντικής συνείδησης από τα πρώτα στάδια ανάπτυξης και εκπαίδευσης των νέων. Το εγχειρίδιο μπορεί να αξιοποιηθεί στα πλαίσια ανάπτυξης του Σχεδίου Δράσης κατά της Παραβατικότητας στα σχολεία, αφού ο εθελοντισμός περιλαμβάνεται στις καλές πρακτικές για αντιμετώπιση της παραβατικότητας, ως ένας υγιής τρόπος εμπλοκής των μαθητών στην κοινωνική προσφορά, στην ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της συνύπαρξης.

1.8 Ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών

Το σχολείο μελετά τη δυνατότητα υγιούς απασχόλησης παιδιών στην κοινότητα κατά τις απογευματινές ώρες. Για περιπτώσεις οικονομικής στήριξης άπορων μαθητών, το σχολείο μπορεί να αποστείλει γραπτώς αίτημα στη ΣΕΑΥΠ.

2.ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Στα σχολεία που υπάρχει εκπαιδευμένο διδακτικό προσωπικό αυτό θα πρέπει να αξιοποιείται και να διευκολύνεται από τη διεύθυνση για την υλοποίηση δράσεων/προγραμμάτων. Πιο κάτω παρατίθενται για αξιοποίηση παραδείγματα θεμάτων επιμόρφωσης που έχουν ήδη προσφερθεί :

2.1 Πρόγραμμα Διαμεσολάβησης

Ειδικά εκπαιδευμένο διδακτικό προσωπικό αναλαμβάνει τη διαχείριση συγκρούσεων που εμφανίζονται στον χώρο του σχολείου, εφαρμόζοντας τεχνικές διαμεσολάβησης. Στόχος της διαμεσολάβησης είναι, μέσα από τον διάλογο, τα εμπλεκόμενα μέρη να φτάσουν σε μια κοινά αποδεκτή λύση.

2.2 Προγράμματα Αγωγής Υγείας

- **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Σχολείων Προαγωγής Υγείας:** Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Σχολείων Προαγωγής Υγείας (Ε.Δ.Σ.Π.Υ.), στοχεύει στην ανάπτυξη υγιεινού τρόπου ζωής για όλα τα μέλη της σχολικής μονάδας. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης με τη συνεργασία του Υπουργείου Υγείας.
- **Ευ Ζην:** Το πρόγραμμα αποτελεί καρπό διακρατικής συμφωνίας της Ελλάδας με την Κύπρο. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος, κάθε κυπριακό σχολείο που συμμετέχει συνεργάζεται για δύο χρόνια με ένα ελλαδικό και διερευνούν ένα θέμα σχετικό με την υγεία (π.χ. κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά, διατροφή)
- **Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης - ΔΡΑ.Σ.Ε. (ΖΕΠ):** Πρόκειται για Πρόγραμμα επιλεκτικής ή επικεντρωμένης πρόληψης το οποίο συνίσταται στην ενίσχυση σχολείων. Στο ΔΡΑ.Σ.Ε. αναπτύσσονται πολλές καινοτόμες δράσεις προληπτικού χαρακτήρα, όπως λειτουργία αίθουσας δημιουργικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας, λειτουργία μαθητικών λεσχών (πχ. χορού, θεάτρου, δημοσιογραφίας, μουσικής, ζωγραφικής, ραδιοερασιτεχνισμού, ποδοσφαίρου) και πρόγραμμα εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και δραστηριοτήτων αγωγής υγείας.
- **Κυκλοφοριακή Αγωγή:** Το πρόγραμμα "Κυκλοφοριακή Αγωγή" προωθεί την ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών/τριων σε θέματα οδικής ασφάλειας. Οι δράσεις του προγράμματος περιλαμβάνουν επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και εξάσκηση των μαθητών/τριων με τη χρήση σχολικών βοηθημάτων, εποπτικού υλικού και πρακτική εφαρμογή του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Επιδιώκεται η ανάπτυξη στάσεων και δεξιοτήτων και η καλλιέργεια οδικής συνείδησης και αποδεκτής συμπεριφοράς.
- **Μέντωρ:** Οι Μονάδες Εκπαίδευσης Ζωής "Μέντωρ" είναι κινητές αίθουσες διδασκαλίας, όπου προσφέρονται προγράμματα εκπαίδευσης από την Α΄ μέχρι την Στ΄ Δημοτικού, με στόχο την πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών.
- **Σεμινάρια Αντιναρκωτικής Αγωγής:** Είναι ετήσια τριήμερα σεμινάρια με επιλεγμένους μαθητές της Β΄ Γυμνασίου, με στόχο να αποτελέσουν πυρήνες αντίστασης μέσα στα σχολεία τους ενάντια στις εξαρτησιογόνους ουσίες.
- **Σχολείο Χωρίς Καπνό:** Με σχετική εγκύκλιο αρ. 2110 για τη Δημοτική Εκπαίδευση και αρ. 4316 για τη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, καλούνται τα σχολεία όλων των βαθμίδων να εφαρμόσουν αντικαπνιστικές δράσεις για τους/τις μαθητές/τριες, τους εκπαιδευτικούς ή/και τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/τριων. Στην εγκύκλιο επισυνάπτονται κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη αντικαπνιστικής πολιτικής στο σχολείο και ενδεικτικές δραστηριότητες που μπορούν να εφαρμοστούν σε επίπεδο σχολείου και τάξης. Παρέχονται ακόμη πληροφορίες για τις αρνητικές επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία και στατιστικά

δεδομένα για τους νεαρούς καπνιστές στην Κύπρο. Τέλος, δίνονται στοιχεία για ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς που μπορούν να στηρίξουν αντικαπνιστικές δράσεις στα σχολεία.

2.2 Αξιοποίηση εκπαιδευτικών με σπουδές σε εξειδικευμένα θέματα

Αξιοποίηση εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη δράσεων που σχετίζονται με εξειδικευμένους τομείς όπως οι παρακάτω:

- Συμβουλευτική
- Θέατρο
- Μουσική
- Εκπαίδευση αλλόγλωσσων μαθητών
- Κινηματογράφος
- Φωτογραφία
- Πολυμέσα

3.ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

3.1 Καθορισμός κανονισμών τάξης σε συνεργασία με τα παιδιά

Ο/Η εκπαιδευτικός αφιερώνει τον απαραίτητο χρόνο για να διαμορφώσει μαζί με τους/τις μαθητές/τριές τους κανόνες λειτουργίας της τάξης. Ενδείκνυται να προηγείται διδασκαλία όσον αφορά στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των μαθητών/τριών. Όλοι έχουν το δικαίωμα να εισηγηθούν κανονισμούς που θεωρούν ότι είναι απαραίτητοι για τη σχολική ζωή. Αυτός/ή που θα εισηγηθεί κάτι θα πρέπει να επιχειρηματολογεί για να στηρίξει τη γνώμη του/της. Στόχος της όλης διαδικασίας είναι ο καταρτισμός ενός πλαισίου κανονισμών και συνεπειών, οι οποίοι θα διέπουν τη ζωή στην τάξη. Είναι πολύ σημαντικό οι κανονισμοί αυτοί να :

- είναι περιορισμένοι σε αριθμό
- είναι συγκεκριμένοι, σαφείς και κατανοητοί
- έχουν συζητηθεί επαρκώς στην τάξη και η λογική τους να αναγνωρίζεται από τους/τις μαθητές/τριες
- είναι αποδεκτοί από την πλειοψηφία των μαθητών/τριών
- εκτίθενται μόνιμα και σε εμφανές σημείο της τάξης
- είναι διατυπωμένοι σε καταφατική μορφή.

Εισηγήσεις για ενεργό εμπλοκή των παιδιών στον καθορισμό και τήρηση των κανονισμών:

- Το έμβλημα ή το λογότυπο του εντύπου στο οποίο θα αναγράφονται οι κανονισμοί μπορεί να προκύψει μετά από διαγωνισμό ανάμεσα στα παιδιά.
- Τα παιδιά μπορούν να εικονογραφήσουν τους κανονισμούς της τάξης με διάφορους τρόπους και υλικά.
- Ένας τοίχος της τάξης μπορεί να διακοσμηθεί με έργα των παιδιών που να περιγράφουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Είναι ουσιαστικό αυτοί οι κανονισμοί να γνωστοποιούνται σε όλους (εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς) και να εφαρμόζονται με συστηματικό και δίκαιο τρόπο.

3.2 Εμπλοκή των μαθητών στη διαμόρφωση της τάξης τους

Το κάθε τμήμα, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, αποφασίζει για τα χρώματα και τη διακόσμηση στους τοίχους της τάξης και τη διαρρύθμιση του χώρου.

3.3 Παρουσία των ενηλίκων

Η παρουσία των ενηλίκων στους διαδρόμους, στο κυλικείο και κοντά στις τουαλέτες είναι ο καλύτερος τρόπος να προληφθούν ή και να μειωθούν περιστατικά βίας και εκφοβισμού μεταξύ των μαθητών/τριών.

3.4 Κλείσιμο σχολικής μέρας

Στη Δημοτική Εκπαίδευση ο/η εκπαιδευτικός αφιερώνει κάποια λεπτά στο τέλος της μέρας για να κάνει μια ανακεφαλαίωση των δραστηριοτήτων ή κύριων ιδεών που εφαρμόστηκαν ή αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της μέρας. Μπορεί να γίνει επίσης αξιολόγηση αυτών των δραστηριοτήτων και εμπειριών των παιδιών ή του εβδομαδιαίου στόχου της τάξης. Είναι πολύ σημαντικό, το κλείσιμο να γίνεται με θετικό τρόπο, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να αποβάλουν κάθε αρνητικό συναίσθημα που δυνατόν να προέκυψε κατά τη διάρκεια της σχολικής μέρας και να φεύγουν από το σχολείο πάντα με θετικές εντυπώσεις. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με σύντομες, ευχάριστες και χαλαρωτικές δραστηριότητες (πχ. παιχνίδι με την μπάλα, τραγούδι), όπως επίσης με τον προσωπικό/ατομικό αποχαιρετισμό των μαθητών/τριών από τον/την εκπαιδευτικό, τονίζοντας έτσι τη μοναδικότητα του κάθε παιδιού.

3.5 Ωρα «Κοινωνία της Τάξης»

Καθορίζεται συγκεκριμένος χρόνος στο πρόγραμμα της τάξης για να δοθεί η ευκαιρία στους/στις μαθητές/τριες να συζητούν θέματα που αφορούν άμεσα τη ζωή τους στο σχολείο με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς να εκφράζουν τους προβληματισμούς, τις απόψεις τους, τις εισηγήσεις τους και να συζητούν διάφορα προβλήματα που έχουν σχέση με τη

ζωή τους στην τάξη, προσπαθώντας παράλληλα να επιλύουν προβλήματα/συγκρούσεις. Βασικό στοιχείο επιτυχίας της όλης διαδικασίας είναι η λήψη αποφάσεων μέσα από ψηφοφορία, αφού έτσι ενισχύεται η συμμετοχή των μαθητών/τριων στη διαχείριση της ζωής στην τάξη.

3.6 Δημιουργία διόδου επικοινωνίας μαθητών–εκπαιδευτικών («Κουτί Επικοινωνίας»)

Σε ένα ειδικό κουτί οι μαθητές/τριες τοποθετούν γραπτά μηνύματα προς τους εκπαιδευτικούς και τη διεύθυνση του σχολείου. Στα μηνύματα διατυπώνουν τις απορίες, τους προβληματισμούς και τις εισηγήσεις τους, επώνυμα ή ανώνυμα. Το κουτί βρίσκεται σε χώρο στον οποίο έχουν εύκολη πρόσβαση οι μαθητές/τριες. Οι μαθητές/τριες είναι καλό να γνωρίζουν εκ των προτέρων ότι, για να λαμβάνονται υπόψη τα αιτήματά τους, πρέπει να πληρούνται κάποια κριτήρια (πχ. τα μηνύματα να είναι γραμμένα με σαφήνεια, να μην έχουν υβριστικό ύφος).

Κλιμάκιο εκπαιδευτικών ομαδοποιεί κι αιτήματα των μαθητών/τριων και εξετάζει με σεβασμό και σοβαρότητα. Ακολουθεί, απαραίτητα, σε κοινές συγκεντρώσεις, ενημέρωση των μαθητών/τριων κατά την οποία μπορούν να δοθούν απαντήσεις στα ερωτήματα, να ανακοινωθεί η ικανοποίηση κάποιων αιτημάτων και η απόρριψη άλλων. Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις απόρριψης θα πρέπει να επεξηγούνται οι λόγοι.

Το «Κουτί Επικοινωνίας» μπορεί να λειτουργεί και σε επίπεδο τάξης. Σε αυτή την περίπτωση, στο κουτί τοποθετούνται θέματα τόσο από τους/τις μαθητές/τριες και όσο και τους εκπαιδευτικούς, τα οποία αφορούν αποκλειστικά τη ζωή της τάξης. Τα εγείρομενα θέματα μπορούν να συζητούνται κατά τη διάρκεια της ώρας «Κοινωνία της Τάξης».

3.7 Εφαρμογή Κώδικα Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγού Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών.

Το ΥΠΠ, ακολουθώντας εισήγηση της Αρχής κατά των Διακρίσεων στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, προχώρησε στη δημιουργία της αντιρατσιστικής πολιτικής «Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών» τον Ιούνιο 2014. Η ανάπτυξη και εφαρμογή της αντιρατσιστικής πολιτικής ανταποκρίνεται και στην οδηγία αρ.10 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) και συμβαδίζει επίσης με διάφορες διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχει επικυρώσει η Κύπρος, όπως τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρώπης CM/Rec(2010)5 από την Επιτροπή Υπουργών προς τα κράτη-μέλη, τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών βίας κατά των Γυναικών, και τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη. (http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/kodikas_kata_ratsismou.html)

3.8 Εμπλοκή των μαθητών στην επιλογή, υλοποίηση και αξιολόγηση των στόχων του σχολείου

Οι μαθητές/τριες, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό της τάξης, καθορίζουν, μετά από συζήτηση κάποιους στόχους -ένα ή δύο- τους οποίους προσπαθούν να υλοποιήσουν σε προδιαγεγραμμένο χρονικό πλαίσιο.

Οι στόχοι μπορεί να είναι κοινοί για όλο το σχολείο ή να αφορούν σε συγκεκριμένη τάξη. Η αξιολόγηση των στόχων πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα (πχ στο τέλος κάθε σχολικής μέρας ή στο τέλος της βδομάδας) από τους ίδιους τους/τις μαθητές/τριες με διάφορους τρόπους (π.χ. προφορικά, γραπτά, γραφικά).

3.9 Αυτοαξιολόγηση

Ο εκπαιδευτικός δίνει συστηματικά τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες του να αξιολογούν την προσωπική τους προσπάθεια σε σχέση με την επίτευξη των στόχων της τάξης. Με αυτή την πρακτική δίνεται η ευκαιρία στον/στη μαθητή/τρια να προβληματιστεί για τις δικές του/της προσπάθειες και είτε να νιώσει την ικανοποίηση της επιτυχίας είτε να αναλογιστεί πού χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια. Η αξιολόγηση είναι ατομική, δεν λειτουργεί συγκριτικά και δεν αποτελεί αντικείμενο κριτικής από τον εκπαιδευτικό.

3.10. Εμπλοκή μαθητών/τριών στον καταρτισμό και στην προσφορά προγραμμάτων

Μαθητές-διαμεσολαβητές

Μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες θα εκπαιδευτούν στις τεχνικές διαμεσολάβησης, μπορούν να προλαβαίνουν ή να παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις κρίσεων/συγκρούσεων στο σχολείο.

Μαθητές- μέντορες

Εκπαιδευμένοι μαθητές/τριες προσφέρουν βοήθεια και στήριξη σε άλλους/λες μαθητές/τριες σε οποιοδήποτε τομέα της σχολικής ζωής, (π.χ. στήριξη σε μαθήματα, κοινωνικοποίηση, αθλήματα, διαχείριση συμπεριφοράς).

Μαθητές- κοινωνικοί επιστήμονες

Με την καθοδήγηση και στήριξη εκπαιδευτικού, οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλο κοινωνικού επιστήμονα, μελετώντας το σχολείο και τις συμπεριφορές σε αυτό και καταρτίζοντας παρεμβατικά προγράμματα, σύμφωνα με τα μέτρα και τις ανάγκες του σχολείου τους.

Μαθητές/τριες -παραγωγοί εκπαιδευτικού υλικού

Μέσα από τη μελέτη ζητημάτων που τους αφορούν, όπως π.χ. η κακή χρήση του διαδικτύου, η κατάχρηση ουσιών, η ταχύτητα, οι μαθητές/τριες φτιάχνουν το δικό τους ενημερωτικό υλικό με τη χρήση πολυμέσων. Το υλικό είναι δυνατό να αξιοποιηθεί από υπηρεσίες και φορείς που εξειδικεύονται στην ενημέρωση και στην πρόληψη και απευθύνονται σε συνομήλικούς τους.

4.ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗ

4.1 Αναγνώριση θετικών συμπεριφορών των μαθητών/τριών

Το σχολείο προωθεί μηχανισμούς δημόσιας, αναγνώρισης ή/και επιβράβευσης των θετικών συμπεριφορών των μαθητών/τριών. Ενθαρρύνονται έτσι να υιοθετούν πανανθρώπινες αξίες (π.χ. αλληλοβοήθεια, κοινωνική προσφορά, σεβασμό, αποδοχή διαφορετικότητας).

4.2 Ανάδειξη επιτευγμάτων των μαθητών/τριών

Το σχολείο επιδιώκει με διάφορους τρόπους να αναδεικνύει τα έργα και επιτεύγματα των μαθητών/τριών. Αυτό μπορεί να γίνει κατά τη διάρκεια μαθητικών συγκεντρώσεων ή εκδηλώσεων στον χώρο του σχολείου ή σε χώρο της κοινότητας.

5. ΜΑΘΗΤΕΣ ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Καλές πρακτικές εντοπισμού και στήριξης των μαθητών/τριών είναι οι ακόλουθες (ενδεικτικά) :

- ενεργοποίηση της Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας
- συμμετοχή του οικείου Εκπαιδευτικού Ψυχολόγου στην Επιτροπή και συνεργασία του σχολείου με αυτόν για εντοπισμό των μαθητών/τριών υψηλού κινδύνου
- στήριξη από μέλος του σχολικού προσωπικού (π.χ. καθηγητή Συμβουλευτικής, δάσκαλο, συνοδό)
- τακτική και αμφίδρομη επικοινωνία των εκπαιδευτικών και της Διεύθυνσης του σχολείου με τον Σύμβουλο (Μέση Εκπαίδευση).
- ανάπτυξη συμβουλευτικής σχέσης μαθητή-Συμβούλου. Δημιουργία προγράμματος ομαδικής Συμβουλευτικής με συμμετοχή μαθητών/τριών υψηλού κινδύνου (Μέση Εκπαίδευση)
- ενεργοποίηση του θεσμού του Μέντορα, για στήριξη μαθητή/τριας από εκπαιδευτικό, έπειτα από συνεννόηση και κοινή συγκατάθεση
- προσφορά ενισχυτικής διδασκαλίας είτε στο σχολείο είτε εκτός σχολείου

- παροχή δυνατότητας δημιουργικής απασχόλησης κατά τον εξωσχολικό χρόνο (ειδικό *Πρόγραμμα Στήριξης Μαθητών/τριών που ανήκουν σε Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού, για δημιουργική απασχόληση κατά τον ελεύθερο χρόνο*, κατόπιν αιτήματος προς την Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας)
- έγκαιρη παραπομπή στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
- άμεση ενεργοποίηση υπηρεσιών στήριξης του/της μαθητή/τριας ή/και της οικογένειας όπως: Γραφείο Ευημερίας, Οργανισμός Νεολαίας, Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης για σοβαρά θέματα παραβατικότητας, διαδικασίες πρόληψης και χειρισμού ενδοοικογενειακής βίας, Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας για οικονομική στήριξη άπορων μαθητών κτλ.

6. ΕΝΕΡΓΟΣ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Οι γονείς αντιμετωπίζονται ως συνεργάτες και συνεταίροι στη διαδικασία της μάθησης. Για άμεση εμπλοκή των γονιών προτείνονται, μεταξύ άλλων, οι πιο κάτω τρόποι:

- προσφορά από το σχολείο σεμιναρίων και διαλέξεων
- ενεργός συμμετοχή τους σε δραστηριότητες του σχολείου
- άντληση ιδεών από τους ίδιους τους γονείς.

7. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασίας του σχολείου με την κοινότητα. Συστήνεται η κοινότητα να συμμετέχει στην αντιμετώπιση προβλημάτων βίας και παραβατικότητας μέσα από την εμπλοκή της:

- στη λήψη αποφάσεων
- στον καταρτισμό σχεδίου δράσης
- στην υλοποίηση προγραμμάτων.

Παράλληλα, το σχολείο δημιουργεί δεσμούς με την κοινότητα μέσα από συναντήσεις και προγράμματα που έχουν ως στόχο την αλληλογνωριμία, την ενδυνάμωση των σχέσεων, την ενημέρωση και την εκπαίδευση σε τομείς που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον κοινωνικό πολιτισμό της κοινότητας και κατ' επέκταση του σχολείου.